

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 78 | 2024 | št. 1-2 (169) | str. 1–262

Rajko Bratož, *Marcellinus von Dalmatien und die Frage der Verselbständigung Dalmatiens zu seiner Zeit* • Svit Komel, *Vpliv katastrskih popisov na izvedbo zemljiške odveze na Kranjskem* • Miha Zobec, *Tomajski posestnik in politik Anton Černe (1813-1891) med Dunajem in izvorno skupnostjo: pogled na življenjsko pot vaškega mogotca* • Tomasz Jacek Lis, *Austrian-Croat relations in Habsburg Bosnia and Herzegovina* • Žarko Leković, *An overview of Political, Diplomatic and Social Affairs in Montenegro on the Eve of the First World War* • Biljana Ristić, *Vojaške bolnišnice in pokopališče v Škofji Loki* • Oto Luthar, *Poletje s Tukididom. O nekaterih aktualnih vprašanjih zgodovinopisja*

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 78 | 2024 | št. 1-2 (169) | str. 1-262

Izdaja
ZVEZA ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Ljubljana

GLASILO ZVEZE ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Mednarodni uredniški odbor: dr. Kornelija Ajlec (SI), dr. Tina Bahovec (SI),
dr. Bojan Balkovec (SI) (tehnični urednik), dr. Rajko Bratož (SI),
dr. Ernst Bruckmüller (AT), dr. Liliana Ferrari (IT), dr. Ivo Goldstein (HR),
dr. Žarko Lazarevič (SI), dr. Dušan Mlacović (SI) (namestnik odgovornega
urednika), dr. Božo Repe (SI), dr. Franc Rozman (SI), Janez Stergar (SI),
dr. Imre Szilágyi (H), dr. Peter Štih (SI) (odgovorni urednik), dr. Marta
Verginella (SI), dr. Peter Vodopivec (SI), dr. Marija Wakounig (AT)

Za vsebino prispevkov so odgovorni avtorji, prav tako morajo poskrbeti za
avtorske pravice za objavljeno slikovno in drugo gradivo, v kolikor je to
potrebno. Ponatis člankov in slik je mogoč samo z dovoljenjem uredništva in
navedbo vira.

Redakcija tega zvezka je bila zaključena 10. april 2024.

Oblikovanje in oprema: Vesna Vidmar

Sedež uredništva in uprave: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani,
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija, tel.: (01) 241-1200,
e-pošta: info@zgodovinskicasopis.si; <http://www.zgodovinskicasopis.si>

Letna naročnina: za leto/letnik 2024: za nečlane in zavode 32 €, za društvene člane 24 €,
za društvene člane – upokoјence 18 €, za društvene člane – študente 12 €.
Cena tega zvezka v prosti prodaji je 16 € (z vključenim DDV).

Naročnina za tujino znaša za ustanove 45 €, za posameznike 35 €
in za študente 25 €.

Plačuje se na transakcijski račun: SI 56020 1 000 12083935
Zveza Zgodovinskih društev Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
Slovenija
Nova Ljubljanska banka, d.d., Trg Republike 2, 1520 Ljubljana LJBAS12X

Sofinancirajo: Publikacija izhaja s finančno pomočjo Javne agencije za raziskovalno
dejavnost RS

Prelom: ABO grafika d.o.o. – zanjo Igor Kogelnik

Tisk: ABO grafika d.o.o., Ljubljana, maj 2024

Naklada: 500 izvodov

Zgodovinski časopis je evidentiran v naslednjih mednarodnih podatkovnih
bazah: Scopus, European Reference Index for the Humanities (ERIH),
Historical Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences,
ABC CLIO, America: History and Life, Bibliography of the History of Art,
Ulrich's Periodicals Directory, Russian Academy of Sciences Bibliographies.

<http://www.zgodovinskicasopis.si>
info@zgodovinskicasopis.si

ISSN 0350-5774	
UDK	949.712(05)
UDC	

BULLETIN OF THE HISTORICAL ASSOCIATION OF SLOVENIA (HAS)

International Editorial Board: Kornelija Ajlec, PhD, (SI), Tina Bahovec, PhD, (SI), Bojan Balkovec, PhD, (SI) (Technical Editor), Rajko Bratož, PhD, (SI), Ernst Bruckmüller, PhD, (AT), Liliana Ferrari, PhD, (IT), Ivo Goldstein, PhD, (HR), Žarko Lazarević, PhD, (SI), Dušan Mlacović, PhD, (SI) (Deputy Editor-in-Charge), Božo Repe, PhD, (SI), Franc Rozman, PhD, (SI), Janez Stergar (SI), Imre Szilágyi, PhD, (H), Peter Štih, PhD, (SI) (Editor-in-Chief), Marta Verginella, PhD, (SI), Peter Vodopivec, PhD, (SI), Marija Wakounig, PhD, (AT)

The authors are responsible for the contents of their articles, they must also secure copyrights for the published photographs and figures when necessary. Reprints of articles, photographs, and graphic material are only allowed with explicit permission of the editorial office and must be cited as sources.

The editing of this issue was completed on April 10, 2024.

Design: Vesna Vidmar

Headquarters and Mailing Address: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenia, phone: +386 1 241-1200, e-mail: info@zgodovinskicasopis.si; <http://www.zgodovinskicasopis.si>

Annual Subscription Fee (for 2024): non-members and institutions 32 €, HAS members 24 €, retired HAS members 18 €, student HAS members 12 €.

Price: 16 € (VAT included).

Subscription Fee: foreign institutions 45 €, individual subscription 35 €, student subscription 25 €
Transaction Account Number: SI 56020 1 000 12083935
Zveza Zgodovinskih društev Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
Nova Ljubljanska banka, d.d., Trg Republike 2,
1520 Ljubljana LJBASI2X

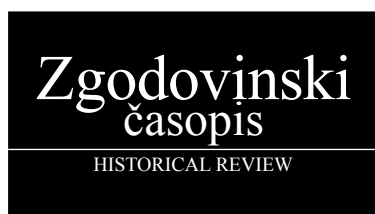
Co-Financed by: Slovenian Research Agency

Printed by: ABO grafika d.o.o., Ljubljana, May 2024

Print Run: 500 copies

Historical Review is included in the following international databases: Scopus, European Reference Index for the Humanities (ERIH), Historical Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences, ABC CLIO, America: History and Life, Bibliography of the History of Art, Ulrich's Periodicals Directory, Russian Academy of Sciences Bibliographies.

<http://www.zgodovinskicasopis.si>
info@zgodovinskicasopis.si

ISSN 0350-5774	
UDK	949.712(05)
UDC	

KAZALO – CONTENTS

Razprave – Studies

- Rajko **Bratož**, Marcellinus von Dalmatien und die Frage der
Verselbständigung Dalmatiens zu seiner Zeit8–29
Marcelin iz Dalmacije in vprašanje osamosvojitve
Dalmacije v njegovem času
- Svit **Komel**, Vpliv katastrskih popisov na izvedbo zemljiške
odveze na Kranjskem30–99
Land surveyor's relief: The influence of cadastral surveys
on the execution of the land relief in Carniola
- Miha **Zobec**, Tomajski posestnik in politik Anton Černe (1813-1891)
med Dunajem in izvorno skupnostjo: pogled na življenjsko pot
vaškega mogotca 100–119
Tomaj landowner and politician Anton Černe (1813-1891)
between Vienna and his community of origin:
a close-up look at the life of a village tycoon
- Tomasz **Jacek Lis**, Austrian-Croat relations in Habsburg
Bosnia and Herzegovina 120–147
Avstrijsko-hrvaški odnosi v habsburški Bosni in Hercegovini
- Žarko **Leković**, An overview of Political, Diplomatic and Social
Affairs in Montenegro on the Eve of the First World War 148–166
Pregled političnih, diplomatskih in družbenih razmer
v Črni gori na predvečer prve svetovne vojne
- Biljana **Ristić**, Vojaške bolnišnice in pokopališče v Škofji Loki 168–190
The Field Hospitals and Military Cemetery in Škofja Loka
- Oto **Luthar**, Poletje s Tukididom. O nekaterih aktualnih
vprašanjih zgodovinarstva 192–215
Summer with Thucydides. On Some Current
Questions of Historiography

Jubileji – Anniversaries

Osemdeset let prof. dr. Janka Prunka (Jure Perovšek)	218–221
Janko Prunk – An Octogenerian	
Salvator Žitko – osemdesetletnik (Dušan Mlacović)	222–224
Salvator Žiško – An Octogenerian	
Metod Benedik – osemdesetletnik (Bogdan Kolar)	225–228
Metod Benedik – An Octogenerian	

V spomin – In memoriam

Ana Benedetič (Tatjana Dekleva)	230–232
Miloš Fon (Rajko Bratož)	233

Kongresi in simpoziji – Congresses, Symposia

Poletna šola Okoljska zgodovina in historična ekologija Dinarskega krasa (Ljubljana, 25.–30. september 2023) (Brina Kotar)	236–238
Summer School Environmental History and Historical Ecology of the Dinaric Karst	

Ocene in poročila – Reviews and Reports

Žarko Lazarevič, Marta Rendla, Janja Sedlaček, Zgodovina zadružništva v Sloveniji (1856–1992) (Bojan Balkovec)	240–242
Ana Cergol Paradiž, »Bela kuga«: ilegalni abortusi in zmanjševanje rodnosti na Slovenskem v obdobju med obema vojnama (Irena Selišnik)	243–245
Daniel Siter, Rogaška Slatina pod kljukastim križem: zdravilišče med okupacijo 1941–1945 (Tomaž Teropšič)	246–248
Robovi, stičišča in utopije prijateljstva. Spregledane kulturne izmenjave v senci politike (Žiga Smolič)	249–253
Julie Rak, False Summit: Gender in Mountaineering Nonfiction (Julija Šuligoj)	254–258

* * *

Navodila avtorjem prispevkov za Zgodovinski časopis	259–262
Instructions for Authors	

V spomin

Miloš Fon

(3. 10. 1980 – 11. 7. 2023)

11. julija 2023 se je poslovil doktor zgodovinskih znanosti Miloš Fon.

Diplomiral je leta 2006, v letih od 2008 do 2011 je bil mladi raziskovalec na katedri za zgodovino starega veka na Oddelku za zgodovino Filozofske Fakultete Univerze v Ljubljani ter dosegel po neposrednem prehodu na doktorski študij leta 2016 doktorat znanosti iz zgodovinskih ved. Kot študent je bil zelo prizadeven. Za diplomsko nalogo z naslovom *Bizantinci v Istri v 6. stoletju* je prejel študentsko Prešernovo nagrado. Pri zahtevnem magistrskem študiju je dosegal praviloma odlične ali zelo visoke ocene, kar velja tudi za zelo zahteven izpit iz rimskega prava, ki ga je opravil na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Z veliko vnemo se je posvetil študiju latinščine in grščine na oddelku za klasično filologijo, pri katerem je tudi dobro napredoval. Pri svojem raziskovalnem delu se je posvetil zgodovini severnega jadranskega prostora z zaledjem v obdobju pozne antike (zlasti 5. in 6. stoletje), deloma pa tudi zgodnjega srednjega veka (7. in 8. stoletje). Rezultat njegovih raziskav je disertacija z naslovom *Bizantinci na severnem Jadranu in v jugovzhodnem alpskem prostoru od 6. do 8. stoletja*. (Ljubljana 2015, 293 str.).

Ker sem pokojnega poznal od njegovih študentskih let, lahko navedem značajske odlike: osebna skromnost, priljudnost, pripravljenost na pomoč. Pri raziskovalnem delu, ki je temeljilo večinoma na analitičnem branju zahtevnih besedil v latinskem in grškem jeziku, je bil razmišljajoč bralec, oster opazovalec jezikovnih in vsebinskih nians. Zelo so ga zanimali naravni pojavi, zlasti katastrofe, ki so vplivale na zgodovinske dogodke, za kar je imel ravno v zgodovini skorajda »apokaliptičnega« šestega stoletja številne primere. Mnogo prezgodaj je podlegel neozdravljivi bolezni. Pogrešali ga bomo.

Rajko Bratož

ISSN 0350-5774

9 770350 577002

ZČ | Ljubljana | 78 | 2024 | št. 1-2 (169) | str. 1–262